

### 3. Μοντέρνο - Μεταμοντέρνο: **και... μετά τι;**<sup>1</sup>

του **Νίκου Χ. Σαμαρά** Αρχιτέκτονα Μηχανικού ΕΜΠ, MSc, PhD.

Γινόμαστε, πια, στις σύγχρονες πόλεις μας, μάρτυρες μιας “αρχιτεκτονικής του εφήμερου”, που δεν ενδιαφέρεται να διαρκέσει, απλά έρχεται να υπηρετήσει κάποια ανάγκη πρόσκαιρη, συνήθως σκοπούς εμπορικούς, “παριστάνοντας” πράγματα που δεν “είναι”, χρησιμοποιώντας τεχνάσματα για να παραπλανά και να μεγεθύνει, ενσωματώνοντας, συχνά, μορφές αδόκιμες, μ’ ένα τρόπο αδέξιο, παιχνιδιάρικο, κάποτε ειρωνικό. Το φαινόμενο δεν είναι άσχετο με το νέο διαμορφούμενο αρχιτεκτονικό αλλά και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.



*Εστιατόριο Wacky στην Αρούμπα.*

---

<sup>1</sup> Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό “In & Out” της εφημερίδας “Ελευθερία”, τ.193, 01/10/2009.



*Theatrical Masterpiece, του Ashton Raggatt McDougal, στη Μελβούρνη.*

Είναι γεγονός πως ο “μοντερνισμός” και ότι αυτός αντιπροσώπευε έχει ανεπιστρεπτί παρέλθει.

Στην αρχιτεκτονική:

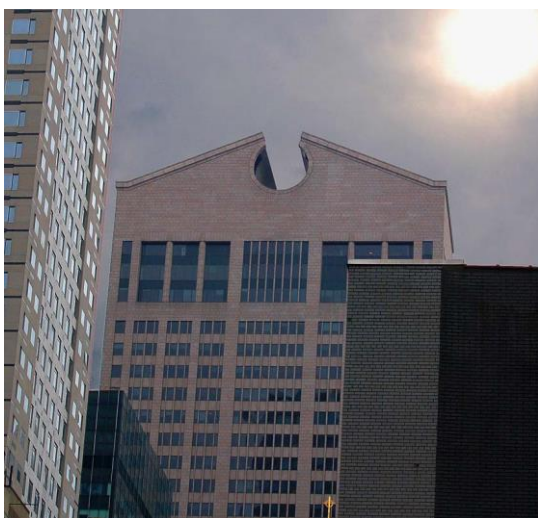
- δεν πρωτανεύει πια η λειτουργιοκρατία, δηλαδή η επιδίωξη άμεσης αποτύπωσης της λειτουργίας στην αρχιτεκτονική μορφή,
- δεν αποτελεί ζητούμενο η κατασκευαστική συνέπεια, δηλαδή η ανάδειξη της κατασκευαστικής δομής στη μορφή του αρχιτεκτονικού έργου (στρουκτουραλισμός)
- δεν γοητεύει πια η ελαχιστοποίηση των εκφραστικών μέσων (μινιμαλισμός),
- δεν αρκεί η διαμόρφωση μιας νέας “υψηλής” μοντέρνας κουλτούρας σε αντικατάσταση εκείνης των ιστορικών ρυθμών.

Αλλά και στην οικονομία το “μοντέρνο” φορντικό μοντέλο βιομηχανικής ανάπτυξης, με το άκαμπτο και χωρικά εντοπισμένο

κεφάλαιο, τις εκτεταμένες κτιριακές εγκαταστάσεις και τα ογκώδη μηχανήματα, έχουν πια ξεπεραστεί.



*Seagram Building των Ludwig Mies van der Rohe και Philip Johnson, Νέα Υόρκη 1957.*



*The SONY Building, του Philip Johnson.*



*Fire station No 4, του Robert Venturi.*

Στη νέα κατάσταση, που ορίζεται ως “μεταμοντερνισμός” η ρευστότητα και η κινητικότητα είναι το κύριο χαρακτηριστικό των πραγμάτων.

Στην αρχιτεκτονική κυριαρχούν πια

- η αμφισβήτηση της μοντέρνας μονοσήμαντης αντιστοιχίας μεταξύ λειτουργίας και αρχιτεκτονικής μορφής,
- η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην αιχμή τους, συχνά, με στόχο την “εξαπάτηση” και την “αποδόμηση”,
- η αναζήτηση παραγνωρισμένων αξιών μέσα στη “λαϊκή” κουλτούρα,
- η επαναφορά στοιχείων των ιστορικών ρυθμών αλλά και των εθνικών αρχιτεκτονικών στο τρέχον μορφολογικό λεξιλόγιο, όχι όμως ως αντιγραφή, αλλά μ’ ένα αμφιλεγόμενο κριτικό τρόπο.

Όσον αφορά την οικονομική μεταμοντέρνα πραγματικότητα, αυτή περιγράφεται ως ευέλικτη συσσώρευση κεφαλαίου - νέες τεχνολογίες και “κινητικότητα” εργαζομένων, με χωρική αποσύνδεση της διοίκησης και της παραγωγής των επιχειρήσεων, που μπορεί να τις απομακρύνει μέχρι και σε διαφορετικές χώρες ή ακόμα και σε διαφορετικές ηπείρους.



*Mike Weiss Gallery στην Art Chicago.*



Έργο του Chuck Close στην Art Chicago.

Το ανάλογο ισχύει στην τέχνη, όπου την μονιμότητα της ζωγραφικής του τελάρου ή της γλυπτικής του μαρμάρου διαδέχθηκε η φευγαλέα πραγματικότητα της εικόνας του βίντεο ή του λείζερ.

Εξ' άλλου κοινωνικοπολιτιστικές εκφάνσεις όπως ο καταναλωτισμός, που χαρακτηρίζει όλο και περισσότερες εκδηλώσεις της κοινωνικής μας ζωής, η μόδα, που τείνει να μας ευθυγραμμίσει σε μια "ζωή πρότυπο", αλλά και η τηλεοπτικοποίηση της ζωής μας, που μας μετατρέπει βαθμιαία σε παθητικούς δέκτες εικόνων γρήγορης εναλλαγής, είναι κομμάτια του ίδιου πάζλ, που νοιάζεται μάλλον για το "φαίνεσθαι" παρά για το "είναι".

Καθώς αποτελεί επιστημονική παραδοχή, αλλά και τεκμηριωμένη ιστορικά αλήθεια, πως το κοινωνικο - οικονομικό περιβάλλον επηρεάζει την αρχιτεκτονική και την τέχνη, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, σήμερα, να παρατηρηθεί μια τάση, που εκδηλώνεται ήδη στην Αμερική, ως "low budget architecture" και ίσως να δούμε και μια νέα "arte povera".